

Біленкова С.

кандидат мистецтвознавства, доцент Київського національного університету будівництва і архітектури, дійсний член УНКІСОМОБ

Черновський О.

*Голова Апеляційного суду Чернівецької області,
Дійсний член УНКІСОМОБ*

ПРАВО НА ПРИРОДНУ І КУЛЬТУРНУ СПАДЩИНУ ІСТОРИЧНИХ МІСТ І ПРОВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ „ЄВРОФУТБОЛУ „2012”

На початку ХХІ століття, Україна як самостійна держава з величезним потенціалом культурного спадку у складі держав Об'єднаних націй прийняла „Декларацію III тисячоліття», затверджену резолюцією 55/2 Генеральної Асамблеї 8 вересня 2000 року.

Провідною лінією глобальних питань міжнародної співпраці держав світу стало утвердження нових принципів людської гідності, справедливості та рівноправ'я народів на глобальному рівні та відповідальності перед народами світу, особливо перед юними поколіннями, яким належатиме майбутнє планети.

Об'єкти культурної спадщини стають надзвичайно важливими носіями культурної пам'яті суспільств з виразними символічними цінностями. І, безумовно, потребують правового захисту та заохочення громадянських, політичних, економічних, соціальних та культурних прав для всіх учасників цього процесу. Понад 850 об'єктів культурної спадщини світу повинні перейти до наступних поколінь у збереженому стані, який репрезентуватиме не тільки унікальність планетарного культурного спадку, але й єдність міжнародної справи у цьому надзвичайно почесному і водночас складному процесі. Укріплення Міжнародного суду в таких умовах може забезпечити правосуддя і верховенство права у міжнародних справах.

Загальновизнано, що найбільш розвиненими країнами к величезним спадком культурного розвитку є Італія, Великобританія, Іспанія, Франція, Греція, Австрія та ін. Володіючи художніми, історичними, науковими цінностями, пам'ятки культурної спадщини, зокрема архітектури несуть у собі необмежений потенціал економічного та соціального розвитку.

Україна, як вже зазначалося вище вступила у ХХІ століття

незалежною державою, але досі не змогла представити свої чисельні історичні міста, невідомі ще світові як унікальні символи-візитівки країни. Адже вони можуть значно вплинути на формування європейської туристичної інфраструктури. При відповідному управлінні їх історико-культурними ресурсами та судово-правовому захисті можливо забезпечити високу якість проживання місцевого населення, значно поповнити багатогранний калейдоскоп старовинних українських міст незгасаючим інтересом туристів.

У цьому контексті реабілітація історико-культурної спадщини - відродження культурного життя населених місць, наповнення їх новим змістом нададуть державі абсолютно іншого позитивного міжнародного іміджу як потужного політичного партнера.

Ідея організації проведення „Єврофутболу-2012" в Україні є унікальним явищем. Спортивні мегаподії можуть значно реформувати містобудівну політику в історичних містах України. Зарубіжний досвід проведення святкувань великого спорту показує, що заходи такого ґатунку можуть вирішувати найболючіші проблеми історичних міст як учасників цього процесу.

Пам'ятки історико-архітектурної спадщини в цих містах виступають як стратегічний запас соціальних цінностей, який держава на престижному світовому рівні може представити, використовуючи їх для підвищення соціального капіталу суспільства. На жаль із-за постійних політичних конфліктів навколо приватизації земель та конкурентної боротьби за ведення капітального будівництва на землях центральних історичних ареалів поза увагою залишаються політика планування стійкого розвитку цих міст з урахуванням адекватної політики з охорони, збереження та відповідного використання не тільки об'єктів культурної спадщини, а й природних земельних ресурсів.

З 401 історичного населеного місця України тільки декілька історичних міст розробили історико-архітектурні опорні плани, визначивши в них історичні ареали та режими використання земель історико-культурного призначення. У цьому контексті Чернівці виступають як одне із перших прогресивно налаштованих міст України стосовно належного використання земель історико-культурного призначення. Але відсутність менеджмент-планів (генеральних планів використання та розвитку земель історико-культурного призначення) та відповідних містобудівних правил поведінки на цих територіях провокують до виникнення конфліктних

містобудівних ситуацій, розв'язувати які доводиться в суді, як незалежному органу захисту прав і свобод людини [3].

Активне бажання вітчизняних інвесторів за будь-яку ціну вкласти свої кошти у нерухомість час від часу приводить до виникнення невинуватених помилок у містобудівній політиці. Поза увагою залишається аналітичний аспект усвідомлення економічної якості містобудівного середовища історичних міст як об'єктів потужного економічного розвитку на перспективне майбутнє, яким будуть опікуватися наступні покоління. У цій ситуації найбільш вразливими, безумовно, стають саме центральні території історичних міст та землі навколо пам'яток культурної спадщини.

Відомі історичні міста України як Київ і Львів вже понад десять років представляють Україну у Списку всесвітньої спадщини UNESCO. Але на превеликий жаль вони ще досі не використовують внутрішню силу своєї потужності в розвитку світової туристичної інфраструктури.

Розвинуті європейські міста вже давно усвідомили, що їх неповторні містобудівні та природні ландшафти можуть приносити значний економічний прибуток державі як в якості туристичних осередків, так і в якості світових спортивних арен. Особливо це стосується тих міст, які потрапили до Списку всесвітньої спадщини UNESCO [9].

Протягом останніх років ХХ століття ціла низка об'єктів сучасної архітектури в таких містах Європи зразу ж потрапила до ряду унікальних та визначних. Серед них, наприклад окрасою Парижу (Франція) стали Парк де ля Рік - Музично-парковий центр (архітектор Християн де Портзампарк - Christian de Portzamparc, 1982-1995); національна бібліотека Франції ім. Ф. Міттерана (архітектор Домінік Перральт - Dominique Perrault, 1989-1996). Сучасний Ліон став сьогодні відомим завдячуючи знаменитому комплексу залізничного вокзалу (архітектор Сантьяго Калатрава - Santiago Calatrava, 1990-1994) та підземним паркінгам на центральних площах міста. У ХХІ столітті його стали називати ще одним із найцікавіших міст підземних паркінгів [8, СІ70-171; 174-175].

Історичні міста Австрії як Грац, Інсбрук, Зальцбург, Вахау збагатилися визначними об'єктами сучасної архітектури, як: музей мистецтв у м. Грац (архітектори Петер Коок - Peter Cook та Колін Фурнір - Colin Fournier, 2001-2003); залізничний вокзал у м. Інсбрук (архітектори Флоріан Ріглер - Florian Riegler та Роджер Рів - Roger

Riewe, 2001-2004); національна консерваторія ім. В. А. Моцарта - Моцарттеум у м. Зальцбург (архітектор Роберт Рехенауер - Robert Rechenauer, 2004-2006) та ін. Це тільки короткий перелік тих об'єктів сучасної архітектури, який вже відомий і популярний у всьому світі. Ці явища містобудівної політики переконливо свідчать, що в історичному середовищі необхідно будувати, але виважено, обережно і презентабельно.

Історичні урбанізовані міста України ще не можуть представити світові такі об'єкти. І це не дивно. До Списку шедеврів світової сучасної архітектури XX століття потрапили тільки два об'єкти московської архітектурної школи: споруда Робітничого клубу на Русанівці (архітектор К.Мельніков, 1927-1929) і комплекс Ломоносівського університету (архітектор Л. Руднев, 1947-1952) [8, С. 52-53; 78-79]. Хоча цілком справедливо цей список шедеврів XX століття могла б поповнити й Україна містобудівними комплексами ансамблів післявоєнної забудови Хрещатика у Києві та Харківськими мікрорайонами, виконаними у найкращих традиціях європейського функціоналізму (радянського конструктивізм) та ін.

Ми довгий час перебували в закритому інформаційному полі, не маючи можливості відчувати та осмислювати ті новаторські процеси, які відбувались у зарубіжних архітектурних школах, щоби брати в них участь. Тому в умовах стрімкого розвитку урбаністичних процесів вітчизняні практикуючі архітектури не встигають осмислити світові процеси містобудівної політики і звертаються до нової хвилі сучасної еkleктики, залишаючи поза увагою хоча б такі поширені напрямлення сучасної архітектури як техноцентричний та біоцентричний.

Це призводить до того, що історичне містобудівне середовище поступово „вимивається» новою хвилею самодостатньої „сучасної еkleктичної» архітектури, обтяженої не природними, а штучними будівельними матеріалами масового виробництва. Якщо цей процес не призупинити, то „золотий запас культурного надбання України» безповоротно втратить свою ідентичність та унікальність.

Усвідомлення цього факту підштовхує озирнутись навколо і оцінити положення речей з іншої аналітичної точки зору.

Зарубіжний досвід найбільш успішних сучасних спортивних подій доказує, що не завжди всі проблеми упираються в масштаби фінансування. Іноді варто мати бажання, більше творчості і перспективного аналітичного мислення, щоби повністю використати свій шанс — як для символічної самореалізації так і для

конкретних практичних рішень, які іноді здібні стати виходом на якісно новий рівень міського планування та функціонування.

Для України участь у підготовці мегаподій спортивного свята 2012 року - унікальна можливість заявити про своє право на існування її на карті світу як молодої та перспективної європейської держави. Одночасно з Україною у цьому процесі підготовки масштабних заходів перебуває цілий ряд історичних міст та країн.

Влітку минулого року „Євро-2008" приймали Австрія та Швейцарія. Олімпійські ігри проходили у Пекіні. Взимку 2010 у Ванкувері проходило зимово Олімпіада, а літня - 2012 у Лондоні, і потім знову зимово - 2014 у Сочі (Росія). Участь у таких мегаспортивних заходах включає нашу країну в умови міжнародних політичних ігор абсолютно іншого нового покоління.

Сьогодні вже доказано, що при раціональному плануванні проведення любого такого заходу шанс „підзаробити» у національному масштабі може стати реальним. Як зазначає у своїй публікації М. Давиденко „Спортивні мегаподії як стратегія містобудівного реформування на національному рівні» за оцінками спеціалістів Інституту поглиблених досліджень, чистий прибуток кожної з країн, які приймала „Євро-2008" планувалася в межах 320 млн. євро [5, С. 99]. Економічна ситуація цих країн за короткий час змінилася у кращу сторону.

Супроводжуючим фактором підготовки подібних подій є глобальна реконструкція та розвиток нового будівництва багатьох архітектурних об'єктів, розширення міської інфраструктури, а іноді й широке застосування новітніх технологій у повсякденному житті городян.

Так, наприклад, міста Лондон і Пекін надзвичайно активно займаються реконструкцією, розширенням і тотальною модернізацією метрополітену, вважаючи транспортний фактор найбільш важливим у підготовці таких заходів. Крім того, нове покоління архітекторів, яке навчалось за кордоном, повертається у свої країни, які стають „популярними» для створення містобудівних і архітектурних проектів якісно нового рівня. Зокрема, при навчанні в одному навчальному закладі, студенти щороку проходять практикум чи стажування в архітектурних майстернях різних європейських країн і таким чином після закінчення ВУЗу отримують можливість творити архітектурний твір зі своїм індивідуальним творчим почерком.

Сучасні спортивні ігри на самому початку століття започат-

кували еру нового життя таких об'єктів як готелі, паркінги, торгові центри, лікарні, конференцзали, музеї, дитячі та молодіжні інформаційно-культурні центри, лікарні тощо.

У цьому контексті владні структури Австрії оголосили про намір використати бренд „Євро-2008" для залучення туристів, що на їх думку надало шанс ще міцніше закріпитися на туристичній карті світу. У цьому вбачається ще один надзвичайно важливий фактор - фактор культурного оновлення країни. Відбувається це як на ідеологічному рівні (шляхом залучення широких культурних і навчальних програм та мас-медіа), так і на рівні безпосереднього оновлення та реконструкції об'єктів культурної спадщини: містобудівних центрів історичних міст, музеїв, галерей архітектурних ансамблів - перлин світової культури.

На міжнародній конференції у Львові восени 2008 році „Львів - Відень: спадщина UNESCO» у доповіді президента Віденської робочої групи UNESCO, відомого австрійського професора-правознавця М.Велана „Правові аспекти охорони пам'яток» прозвучали надзвичайно важливі слова: „...збереження пам'яток - це в першу чергу громадський та національний аспекти. Мова йде про збереження не тільки окремих пам'яток культурної спадщини, а природи та історичних ландшафтів міст у цілому. У цьому процесі активним учасником постає економіка... Якщо сьогодні не буде знайдено порозуміння у використанні нерухомості та об'єктів культурної спадщини, наступні покоління світу будуть жити в епоху варварства... Місто, котре хоче жити, мусить поновлятися. Питання йде про велику гармонію - поєднання природи та архітектури» [7].

Наприклад, організатори „Євро-2008" в Австрії дуже серйозно підійшли до впровадження концепції стійкого розвитку нових стандартів у галузі збереження та охорони природних ресурсів, економіки і соціальної політики. Вони підписавши „Хартію стійкого розвитку», результатом якої стало встановлення нових стандартів у цих галузях. Цей документ передбачає обов'язкове збереження оточуючого середовища на момент забудови, реконструкції, реорганізації та всіх інших дій, пов'язаних із підготовкою спортивних свят. Очікується, що екологічно-безпечні стадіони та інші об'єкти спортивного характеру, створені відповідно критеріям „зеленого будівництва» стануть найбільш привабливими і дохідливими.

Для забезпечення збереження екологічного балансу багатьох міст самим важливим фактором є питання використання транспортних мереж, оскільки приймаюча сторона ризикує

отримати смертельну дозу інтоксикації, якщо більшість гостей приїде власним транспортом.

Тому останнім часом відбувається зміщення економіко-правничих акцентів у бік відродження культури користування засобами транспортних сполучень. Громадський транспорт у містах стає все більш комфортнішим, дешевшим та якіснішим. Власники приватного транспорту у багатьох європейських містах поступово відмовляються від користування автомобілями і переходять на громадський - екологічного безпечніший.

Цікаво зазначити, що навіть лінії метрополітену стають культурним продовженням масових заходів, перетворюючись у публічний простір, де можна проводити регулярні художні виставки та покази мод. Відрадно, що цю традицію в минулому році взяв на озброєння Київський метрополітен. У його підземних просторах привертають увагу масштабні ілюстрації живописних творів вітчизняних митців, які формують зібрання різнопланових галерей „Метро-музею», а не тільки рекламні повідомлення.

Окремою темою видатних громадських споруд виступають комплекси сучасних європейських стадіонів, розрахованих від 30 тис. глядачів - до 80 тисяч глядачів. Португалія, наприклад в ході підготовки „Євро-2004" побудувала 10 стадіонів [5, С. - 108], Австрія приймала „Єврофутбол-2008" на 4 стадіонах Відня, Зальцбурга, Інсбрука та Клагенфурта.

Виконання архітектурно-проектного забезпечення щодо будівництва цих стадіонів було доручено відомому в Європі віденському архітектурному ательє А.Віммера. Це ательє вже понад 30 років практикується на об'єктах культурної спадщини не тільки в історичних містах Австрії, а й інших країнах світу. За його проектами спортивне мега-свято на території Австрії збагатилося трьома чудовими стадіонами: м. Інсбрук - 30 тис. + 1 тис. місць (2005 - 2007); м. Зальцбург - 30 тис. + 900 місць (2006 - 2007); м. Клагенфурт - 32 тис. + 500 місць (2006 - 2007).

Варто зазначити, що замовниками будівництва цих комплексів виступали як спортивні асоціації так і органи місцевих влад. Адже функціонування таких важливих об'єктів масового призначення стало надійним капіталовкладенням, що значно пожвавило життя не тільки у цих містах, а й вплинуло на розвиток важливої сфери - як транспортної мережі. Наприклад, в Австрії налагодився швидкісний магістральний зв'язок між двома європейськими столицями - Віднем та Братиславою, що розміщені неподалік одна

від одної (в межах 70 км); активізувався процес відповідного використання об'єктів нерухомості (суміжного житла; будівництва готелів, паркінгів, спортивних житлових містечок, оздоровчих, культурно-інформаційних центрів, очисних споруд, тощо) і, безумовно значно реанімувалася система інженерних комунікацій та установ, що сприяло укріпленню гарантій безпеку проживання.

Поза увагою не залишилися об'єкти культурної спадщини і у навколишніх місцевостях. Стадіон в Інсбруці тісно пов'язаний з історією спортивних ігор Австрії. Він розташований на місці колишнього стадіону, збудованого 1900 року. У 1964 тут проходила зимова Олімпіада. Але з початком нового століття виникла потреба у розташуванні зовсім інших спортивних комплексів як за масштабами, так і за структурою.

1998 року відоме віденське архітектурне бюро А.Віммера перемогло в архітектурному конкурсі і приступило до розробки проектної документації на будівництво нового спортивного комплексу. Будувався цей комплекс протягом двох років. Своєрідною окрасою стадіону стала своєрідні дахівка над ігровим полем, яка ніби злітає у вигляді бетонної шалі, вкритої філігранним стальним оздобленням у напрямку до гірських вершин австрійських Альп. Такий вдалий засіб художньої виразності надає можливість учасникам спортивного свята відчувати емоційну єдність не тільки з учасниками спортивного свята, а й з неповторним ландшафтом символічної шалі вершин австрійських гір, що окутують старовинне місто.

Місто Зальцбург - особливе в історії світової культури. З 1996 року воно перебуває серед найвідоміших історичних міст із численними об'єктами культурної спадщини UNESCO. І тому будівництво любого об'єкта на його території особливо відповідальне. Місто стало не тільки знаменитою спортивною ареною, але й унікальним музичним центром світу, в якому за декілька років до початку „Євро-2008" за проектом відомого в Австрії архітектора Р. Рехенауера 2006 року (ювілейного року з дня народження видатного композитора і музиканта Вольфганга фон Амадея Моцарта) була відкрита нова консерваторія.

Споруда стадіону у Зальцбурзі проектувалася за спільним проектом А. Віммера та А. Гьортльнагля. Цей спортивний об'єкт спроектовано за три роки (з 2001 - по 2004), а потім (протягом 2006 - 2007) - збудовано. Розташований він неподалік від барокового міського замку. І тому закритістю своїх форм об'єкт нагадує так

званий „спільний дім», або „замок», в якому всі учасники спортивних заходів відчують не тільки єднання духу, а й захоплюючу єдність у сприйнятті світу спортивних змагань.

Разом із будівництвом стадіону у місті, завдяки нещодавно розробленому менеджментплану (генеральному плану перспективної містобудівної політики в історичному середовищі) м. Зальцбург місцевими органами влади були розроблені нові правила використання земель історико-культурного призначення і затверджена Програма щодо відповідної поведінки в межах історичних ареалів міста. Завдячуючи таким своєчасним заходам місцевим органам влади вдалося значно покращити містобудівну ситуацію. Зокрема, у місті був реконструйований „променад» уздовж набережної ріки, що розділяє місто на дві половини; відреставрована значна частина пам'яток архітектури; здійснена реконструкція основних площ міста; організовано декілька нових музичних світлових фонтанів; реанімовано міське озеленення у комплексі з розвантажувальними скульптурними композиціями; налаштовано нічне декоративне освітлення міста та реконструйовано декілька оглядових площадок на горищах пам'яток архітектури. Тільки ці декілька заходів значно збагатили туристичну привабливість міського середовища, де відвідувачі всюди відчують себе комфортно та затишно.

Одним із самих фантастичних і привабливих стадіонів Європи сьогодні справедливо вважається стадіон у Клагенфурті. Своїми легкими так би мовити повітряними формами серед відкритого ландшафту околиць Клагенфурту він нагадує собою фантастичний літаючий космічний об'єкт. Особливо емоційним це відчуття стає у вечірній час, коли легка паруюча спортивна споруда разом з ігровим полем починає мерехтити різноманітною палітрою нічного освітлення. Будувався цей об'єкт на диво досить швидко - з 2006 по 2007 роки. Але за своєю потужністю він став одним із найбільш улюблених стадіонів. Україна, з її унікальний надзвичайно потужним культурним потенціалом теж може гідно вступити в цю неймовірно привабливу і разом з тим відповідальну міжнародну гру спортивного світу. Поки що наша держава серед 890 об'єктів культурної спадщини UNESCO майже із 140 країн світу відома тільки чотирма об'єктами.

Якщо проаналізувати поповнення Списку об'єктів всесвітньої культурної спадщини UNESCO, то можна побачити, що Франція з кінця 1970-х років збагатила скарбницю всесвітньої спадщини

майже 30 об'єктами; Німеччина - понад 26; Італія - біля 40. Сусідня з Україною Румунія з початку 1990-х років заявила про свій культурний рівень об'єктами з 8 історичних міст, Росія репрезентувала біля 20 об'єктів, Польща - 10; Угорщина - 6. Зовсім невелика за площею європейська країна як Австрія сьогодні репрезентує спадщину у кількості 8 об'єктів: історичний центр м. Зальцбург (1996), палац із парком Шонбрунна (1996), культурний ландшафт Гальштадта (1997), Семеринг (1998), історичний центр м. Грац (1999), культурний ландшафт у Вахау (2000), історичний центр Відня (2001), австрійська залізниця (2008) [9].

Таке активне бажання країн світу потрапити до такого престижного Списку світових надбань переконливо свідчить про усвідомлення розвинутими країнами світу майбутніх пріоритетів світової економіки саме за історичними містами з розвинутою туристичною інфраструктурою, які можуть стати цінними об'єктами для довготривалих капіталовкладень. Їх потужність і потенціал дозволяють швидко і якісно включатися у нові умови економічної гнучкості, які так чи інакше висувають сучасний ринок та нові технології.

У цьому контексті для вітчизняної містобудівної практики досить корисним може стати практичний досвід австрійського архітектурного бюро А. Віммера. Це бюро спеціалізується не тільки на проектуванні громадських комплексів, житлових кварталів, а й на проектуванні об'єктів транспортного сполучення: в серпні 2006 року в експлуатацію було здано так званий міський „Променад» уздовж набережної Дунаю неподалік від історичного центру Відня. Ця алея оздоблена спеціальним скляним даховим покриттям, який утримується на сталевих консольних конструкціях. Такий підхід віденських архітекторів щодо вдосконалення пішохідних магістралей в урбаністичному середовищі став інноваційним для інших міст Європи і одним із найулюбленіших променадів віденців ближніх кварталів. Окрім того, неподалік від 14 району Відня з'явився новий транспортний міст, який своїми міцними пружними сталевими конструкціями довжиною в 32 м, шириною в 5,3 м та висотою в 3,8 м нагадує символічну форму риби. І таким своєрідним біоморфічним засобом архітектурного рішення толерантно вписується в містобудівне середовище.

Логічним завершенням урбаністичних перетворень напередодні „Єврофутболу-2008" було будівництво Віденської станції метрополітену „Пратештерн» (Praterstern). Вона взяла на себе

основні функції транспортного розвантаження учасників спортивних заходів. Її будівництво продовжувалось протягом декількох років: з березня 2005 до грудня 2007 року. Роботи з облаштування прилеглої території ще продовжуються, так як до 2010 року послугами цієї станції будуть користуватися понад 113,000 мешканців.

Екскурс у розвиток містобудівної політики в історичних містах Австрії на прикладі діяльності одного з віденських архітектурних ательє переконливо засвідчує, що проведення міжнародних спортивних мега-акцій надзвичайно корисно впливає на життєдіяльність історичних міст, як і столичних мегаполісів, так і невеликих історичних місць із давньою історією свого становлення і розвитку.

Коли потрапляєш до цих об'єктів, то зразу ж відчуваєш якийсь внутрішній комфорт і необтяженість деталями дизайну. Саме перебуваючи в цих об'єктах, збудованих в абсолютно іншому стилістичному виконанні при застосуванні передових методів сучасних будівельних технологій стає зрозумілим, чому сучасна архітектура повинна відповідати своєму часові, а не повторювати копіювання шедеврів минулих епох. Справжня архітектура - це музей під відкритим небом. А унікальний „музей історичних міст» повинен поповнюватися новими першокласними об'єктами, як це відбувалося у світі понад 100 років тому.

Тоді історичні міста, збагачені яскравими взірцями сучасної архітектури не втрачатимуть свого неповторного образу романтичності, як про це писав ще на межі 1820-1830-х років український письменник і критик М. В. Гоголь у відомій статті „Про архітектуру нинішнього часу»: „Місто повинно складатись із різноманітних мас, якщо хочемо, щоб вони приносили задоволення очам. Нехай у ньому поєднається більше різноманітних смаків. Нехай в одній вулиці звеличується і суворе готичне, і обрамлене розкішністю прикрас східне, і колосальне єгипетське, і проникнуте вишуканими розмірами грецьке. Нехай у ньому буде видно і легко-випуклий купол, і релігійний безкінечний шпиль, і східну мітру, і рівний дах італійський, і високу фігурну фламандську, і чотиригранну піраміду, і круглу колону, і кутовий обеліск. Нехай як можна рідше будинки зливаються в одну рівну одноманітну стіну, але нахиляються то вгору, то вниз. Нехай різних типів вежі якомога частіше урізноманітнюють вулиці... [4, С.84].

Видатний письменник і критик виявився на диво далекоглядним. Він ніби бачив те, що відбуватиметься з виглядом багатьох європейських міст протягом XX - XXI століть, коли на вулицях і

площах міст з'явилися споруди, в оздобленні яких, немов реалізуючи заклики М. В. Гоголя, відбулось „злиття різноманітних смаків», знайшли відображення „усі види зодчества, усі стилі» - традиційні і сучасні - авангардні.

Варто відмітити, що архітектурний проект стадіону у Львові розробляли архітектори та конструктори віденського архітектурного бюро А. Віммера. І це в якійсь мірі стало символічним для України.

З початку ХХ століття такі історичні міста як Одеса, Чернівці та Львів прикрашають театри та казино - шедеври світової культурної спадщини, збудовані за проектами відомого архітектурного ательє Ф. Фельнера та Г. Гельмера з Відня. Майже через сто років, на початку ХХІ століття Львів отримав ще одну можливість збагатити культурну спадщину України ексклюзивним спортивним комплексом, окрасою якого стане стадіон, розроблений за проектом саме віденського архітектурного ательє, яке створило для проведення „Євро-2008" кращі стадіони Австрії. Ця подія, безумовно, надасть можливість не тільки відреставрувати унікальну історико-архітектурну спадщину міста Львова, але й розвинути інші історичні міста України, вздовж яких проходять спортивні заходи „Євро-2012".

У профільних міністерствах розглядаються генеральний план розвитку інфраструктури Львова, згідно з яким заплановано спорудити 12 фан-зон поблизу об'їзної дороги. Вони включатимуть олімпійське містечко з готелями, котеджами, паркінгами. Генеральний план міста передбачає насамперед розвиток містобудівної інфраструктури. Як представлялося керівництвом міста на міжнародній конференції „Львів - Відень: спадщина ЮНЕСКО», яка проходила у Львові восени 2008 року, буде зведено стадіон, тренувальні бази, реконструйовано аеропорт, готелі, гуртожитки, дороги та електротранспорт; споруджено нові медичні лікувальні заклади тощо [7]. Будівництво стадіону триватиме приблизно 1 рік 8 місяців. Спортивна арена охоплюватиме приблизно 38-40 тис. глядачів.

До цієї події для міста українськими та російськими фахівцями з Москви проектується новий комплекс Львівського терміналу. З Перемишля - до Львова і далі - до Чернівців та румунської транспортної мережі планується прокладання залізничної євроколії. Також у Львові з'явиться понад 4 десятки підземних і надземних паркінгів.

Стає цілком зрозуміло, чому за право поповнити Список

спортивних мегаполісів так активно змагаються інші країни.

Будівництво стадіонів з давніх часів - престижна справа: гарант миролюбивої політики держави, символ доброзичливості, стабільності і відкритості для налагодження стійких зовнішньо-економічних стосунків. Такі значні об'єкти не будуються всюди, а тільки у відомих містах - так званих державних символах-візитівках на рівні будівництва національних музично-драматичних та оперних театрів, музеїв мистецтв чи вокзальних комплексів.

Вплив міської політики у галузі збереження та охорони пам'яток культурної спадщини (рухомих і нерухомих) та економічний розвиток більшості міст важко переоцінити. В Європі пізнавальний туризм є однією з провідних галузей економіки, але певні принципи управління можуть також негативно відобразитися як на мешканцях міста, так і на його культурній спадщині. Багато відомих історичних міст як культурних осередків значно потерпають від перевантаження і негативних проявів. Саме тому так чи інакше виникають нові інструменти управління культурною спадщиною, що беруть до уваги зміни, які відбуваються у міському середовищі і допомагають відповідним структурам розробляти нову політику.

Економічна оцінка товарів які „не продаються» свідчить про важливий крок на шляху включення їх до процесу прийняття рішень відносно права громадян на природні ресурси, якість оточуючого середовища, якість життя у містах. Закріплення грошової оцінки за нематеріальними аспектами, такими як краса природи та архітектури допомагають враховувати їх під час проведення аналізу співвідношення плюсів та мінусів при здійсненні нового будівництва в історичному середовищі. Зміни в уяві „товарів які не продаються» - наприклад зміни у містобудівному проекті мають як правові, соціальні так і економічні наслідки.

Список літератури:

1. Біленкова С, Черновський О. Історичні Чернівці - один із об'єктів особливого стратегічного планувального розвитку України // Ф. Кайндль. Вікно у європейську науку. Матеріали II Міжнародного наукового семінару „Кайндлівські читання» (28 - 29 травня 2005 року). - Чернівці: Прут, 2005. - С. 118-123; 2. Біленкова С, Черновський О. Історичний ландшафт міста Чернівців у контексті прийняття „Віденського Меморандуму - 2005". Випуск I // Праці Науково - дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень, К.: АртЕк, 2005.- С. 22-33; 3. Біленкова С. Традиційно сформований ландшафт Чернівців у контексті розвитку європейських історичних міст // Чернівці в контексті урбаністичних

процесів Центральної та Східної Європи XVIII - XX ст.: Матеріали міжнародної наукової конференції з нагоди 600-літнього ювілею першої писемної згадки Чернівців (6-7 травня 2008 року). - Чернівці: Зелена Буковина, 2008. (укр., нім. і рос. мовами). - С. 118-132; 4. Гоголь Н. Об архитектуре нынешнего времени. - Поли. собр. соч. - М.: Художественная литература, 1978. - Т. 6. - С. 84; 5. Давиденко М. Спортивные мегаполисы как стратегия градостроительного реформирования на национальном уровне // А.С.С. Ватерпас. - Июль 2008. - С. 98-108; 6. Доротич М. Львівські масштаби Євро-2012 // Технічна газета. - 2008. - № 34-35. - 28 серпня. - С.17; 7. Програма міжнародної конференції „Львів - Відень: Спадщина ЮНЕСКО». (23-24 вересня 2008). - Львів: Львівська політехніка. - 6 с; 7. Architektur! Das 20. Jahrhundert, München - London - New York, 1998. - 192 s.; 8. Brief descriptions of the 754 properties inscribed on the World Heritage List 2003, Paris: UNESCO World Heritage Centre. - 66 s.; 9. Buch XIII - Albert Wimmer // Städteplanung / Architektur / Religion. - Wien. - 2007. - Nr. 13/2007. - S. 97-104; 10. Marboe I. Stadion in Klagenfurt - Ein Kessel voller Emotion Stadium in Klagenfurt - A cauldron bubbling with emotion // Architektur, aktuell. The art of building. Sports. - Wien. - 2008. - № 339. - S. 72-81; 11. Stadien/ Stadiums Albert Wimmer. - Wien - New York. - 2008. - 160 s.